

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 168/21

Luksemburg, 30 września 2021 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-389/20
TGSS (Bezrobocie pracowników domowych)

Pracownicy domowi w Hiszpanii: zdaniem rzecznika generalnego Macieja Szpunara, przepisy prawne, które wykluczają ich z kręgu beneficjentów zasiłków dla bezrobotnych w sytuacji, gdy w skład tej kategorii pracowników wchodzi prawie wyłącznie kobiety, są sprzeczne z prawem Unii

Stanowi to dyskryminację pośrednią ze względu na płeć, u podstaw której nie leżą uzasadnione cele, które nie są związane z jakąkolwiek dyskryminacją ze względu na płeć

Ochrona oferowana w ramach szczególnego systemu zabezpieczenia społecznego pracowników domowych, ustanowiona w hiszpańskich przepisach prawnych nie obejmuje ochrony na wypadek bezrobocia.

Pracownica domowa świadcząca pracę dla pracodawcy będącego osobą fizyczną jest od stycznia 2011 r. ubezpieczona w tym szczególnym systemie. W listopadzie 2019 r. pracownica zwróciła się do Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (powszechnej kasy ubezpieczeń społecznych) z wnioskiem o opłacanie składki z tytułu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia w celu nabycia prawa do świadczeń. Jej pracodawca zgodził się na opłacanie żądanej składki. TGSS oddalił ten wniosek ze względu na to, że możliwość odprowadzania składek do tego szczególnego systemu w celu uzyskania ubezpieczenia na wypadek bezrobocia była wyraźnie wykluczona przez przepisy prawne.

Pracownica wniosła wobec tego skargę do Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 2 de Vigo (sądu administracyjnego szczebla prowincji nr 2 w Vigo, Hiszpania), podnosząc zasadniczo, że krajowe przepisy prawne stawiają pracowników domowych w trudnej sytuacji społecznej, gdy ich zatrudnienie ustaje z przyczyn, za które nie ponoszą odpowiedzialności. Sytuacja ta oznacza bowiem niemożność uzyskania przez nich nie tylko zasiłku dla bezrobotnych, ale również innej pomocy społecznej uzależnionej od wygaśnięcia prawa do tego świadczenia.

W tym kontekście sąd hiszpański podkreślił, że rozpatrywana kategoria pracowników stanowi grupę składającą się prawie wyłącznie z kobiet, co jest przyczyną zwrócenia się przez niego do Trybunału o wykładnię dyrektywy w sprawie zasady równego traktowania w dziedzinie zabezpieczenia społecznego¹, w celu ustalenia, czy w tym przypadku dochodzi do zakazanej przez tę dyrektywę dyskryminacji pośredniej ze względu na płeć.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Maciej Szpunar zauważył przede wszystkim, że **państwa członkowskie muszą przestrzegać zasady zakazu dyskryminacji ze względu na płeć w dziedzinie zabezpieczenia społecznego przy korzystaniu ze swoich kompetencji w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, w tym zasiłków dla bezrobotnych.**

W przeciwieństwie do twierdzeń rządu hiszpańskiego, rzecznik generalny stwierdził, że **wykluczenie przewidziane w krajowych przepisach prawnych stawia pracowników domowych w szczególnie niekorzystnym położeniu.**

¹ Dyrektywa Rady z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 1979, L 6, s. 24).

Podkreśliwszy, że to do sądu hiszpańskiego należy zbadanie, przy uwzględnieniu tych okoliczności, czy owo wykluczenie można zakwalifikować jako „przepis pośrednio dyskryminujący” w rozumieniu dyrektywy, rzecznik generalny zauważył, że zgodnie z hiszpańskimi przepisami prawnymi, prawo do świadczeń z tytułu bezrobocia mają, co do zasady, wszyscy pracownicy najemni objęci powszechnym systemem zabezpieczenia społecznego i że w ramach tej grupy odsetek mężczyzn i kobiet jest mniej więcej podobny. Natomiast odsetek ten różni się znacznie w grupie pracowników, do których stosuje się rozpatrywany system szczególny, ponieważ kobiety stanowią ponad 95% pracowników objętych tym systemem. Rozpatrywana klauzula wykluczająca wpływa wobec tego negatywnie na znacznie większy odsetek pracowników domowych płci żeńskiej niż pracowników domowych płci męskiej.

W rezultacie, w razie gdyby sąd hiszpański doszedł do wniosku, że ta klauzula stawia w szczególności niekorzystnym położeniu pracowników domowych płci żeńskiej, należałoby stwierdzić, że jest ona sprzeczna z dyrektywą, chyba że byłaby uzasadniona obiektywnymi czynnikami niezwiązanymi z jakąkolwiek dyskryminacją ze względu na płeć.

Rzecznik generalny zbadał następnie, czy ta nierówność traktowania na niekorzyść pracowników domowych płci żeńskiej może być uzasadniona obiektywnymi czynnikami niezwiązanymi z jakąkolwiek dyskryminacją ze względu na płeć.

TGSS i rząd hiszpański podnoszą w szczególności, że omawiane odmienne traktowanie jest uzasadnione celami odnoszącymi się do szczególnych cech kategorii pracowników domowych i statusu ich pracodawców, a także celami ochrony pracowników, utrzymania poziomu zatrudnienia w tym sektorze oraz walki z nielegalną pracą i z oszustwami.

Rzecznik generalny potwierdził, że **motywy te stanowią uzasadnione cele polityki społecznej. Jednakże**, stanął on na stanowisku, że **owe cele nie są związane z dyskryminacją ze względu na płeć, a tym samym – nie mogą uzasadniać dyskryminacji osób płci żeńskiej.**

Zdaniem M. Szpunara, powody związane z cechami pracowników domowych (pracownicy niewykwalifikowani pobierający płacę minimalną) lub ich pracodawców (głowy rodziny) wydają się opierać w głównej mierze na **stereotypach płci**, a zatem trudno przyjąć, że nie są związane z dyskryminacją ze względu na płeć.

Rzecznik generalny oddalił również argument, zgodnie z którym ewentualne ubezpieczenie pracowników domowych na wypadek bezrobocia mogłoby stanowić dla nich **zachętę do oszustw**. Zauważył, że **gdyby zostało to wykazane, wówczas byłoby tak w przypadku wszystkich pracowników niewykwalifikowanych, pobierających płacę minimalną, w innych sektorach rynku pracy**, którym należałoby więc również odebrać świadczenia z tytułu bezrobocia. **Ponieważ jednak tak nie jest**, nie istnieje związek między tym uzasadnieniem a rozpatrywanym wykluczeniem.

W odniesieniu do celu w postaci utrzymania poziomu zatrudnienia w kategorii pracowników domowych, rzecznik generalny podkreślił, że **rozpatrywane wykluczenie prowadzi do wzmocnienia tradycyjnej koncepcji ról społecznych**, a ponadto pozwala nie tylko na **wykorzystywanie strukturalnie słabszej pozycji osób, które należą do tej kategorii pracowników**, ale również na **zaniżanie wartości ich pracy**, która – wprost przeciwnie – powinna być uznawana i ceniona przez społeczeństwo.

Rzecznik generalny Maciej Szpunar stwierdził, że w każdym razie, **rozpatrywana klauzula wykluczająca nie wydaje się odpowiednia dla zagwarantowania realizacji celów walki z nielegalną pracą i oszustwami oraz ochrony zatrudnienia**, ponieważ, jak się wydaje, ani nie służy rzeczywiście osiągnięciu tych celów, ani nie jest wdrażana w sposób spójny i systematyczny. Oceniał on również, że **klauzula ta, w związku z tym, że bezwzględnie uniemożliwia dostęp do świadczenia z tytułu bezrobocia wszystkim pracownikom domowym, wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonych celów.**

Rzecznik generalny zaproponował wobec tego Trybunałowi udzielenie sądowi hiszpańskiemu odpowiedzi, że **dyrektywa stoi na przeszkodzie przepisowi krajowemu, który wyklucza świadczenia z tytułu bezrobocia z zakresu świadczeń przyznawanych pracownikom domowym z ustawowego systemu zabezpieczenia społecznego, jeżeli zostanie stwierdzone, że ta grupa pracowników składa się prawie wyłącznie z kobiet.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793